

TBMM
HALKIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11632

Tarih : 25.04.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederiz.

Sinan ÇİFTYÜREK

Van Milletvekili

Ferit ŞENYAŞAR

Şanlıurfa Milletvekili

İbrahim AKIN

İzmir Milletvekili

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI

Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köy İşleri
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 2-5-2025	Esas No: 2/3070

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
2 5 Nisan 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
2 5 Nisan 2025
No : 1618889

GEREKÇE

Olumsuz etkileri her geçen yıl daha ağır sonuçlara neden olan küresel iklim krizi, insanın da parçası olduğu doğaya büyük zararlar vermeye devam ediyor. Gezegenimizin her bir noktasında kâr odaklı üretim faaliyetlerinin yarattığı olağandışı olumsuz etkilere daha sık tanık olunmakta. Bu olumsuz etkileri sıklıkla yaşayan ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Türkiye iklim krizinin etkilerini derin yaşamaya devam ediyor. Ülkemizde orman varlığının sürekli azalışı, tarım arazilerinin plansız ve kontrolsüz şekilde amaç dışı kullanımı ve buna bağlı olarak bu alanlarda artan betonlaşma, sera gazı emisyonundaki artış, su varlıklarının HES'ler aracılığıyla doğal yapısının tahrip edilmesi, yoğun madencilik faaliyetleri vb. birçok iklim suçu sürekli hale gelmiş durumda. Türkiye'nin bugün su stresi yaşayan bir ülke olduğu, iktidar tarafından da kabul edilmektedir. Bilim insanları, yaptıkları değerlendirmelerde ise Türkiye'nin 2050 yılında su fakiri bir ülke olma riskiyle karşı karşıya kalacağı yönünde uyarılarda bulunuyor. İktidar tarafından orman varlığının arttığına yönelik sunulan bilgiler ise gerçekleri yansıtmıyor. Türkiye, özellikle turizm bölgelerinde ve Kürtlerin çoğunlukta yaşadığı bölgelerdeki askeri operasyonlar sonucu çıkarılan orman yangınlarıyla, orman varlığını her yıl daha fazla kaybetmekte. Orman varlığı yangınlarla birlikte artan odun üretimine ve yine turizm basıncına da bağlı olarak sistematik olarak azalmakta. Orman alanında yaşanan kayıplara karşı Orman Genel Müdürlüğü (OGM) vasıtasıyla yapılan ağaçlandırmalarda ise sorunlar yaşanmakta. Dikilen fidanların önemli bir bölümü kurumakla birlikte orman alanlarının varlığı ise bütünlüğünü kaybetmekte. Negatif bir sonuç olarak, 2008 ile 2019 yılları arasında, 10 hektardan küçük orman parçalarının sayısında %118'lik artış yaşandığı kaydedildi. Direnci düşen, biyoçeşitliliği azalan ormanların karbon tutma işlevi de zayıflıyor. 1990 ile 2017 yılları arasında, ormanlarda yılda 63 ila 67 milyon ton karbon tutulurken, bu miktar 2021'de neredeyse yarı yarıya azalarak 34 milyon tona gerilemiş durumda. Türkiye'nin sera gazı emisyonunda büyük artış yaşanıyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; 2023 yılı toplam sera gazı emisyonu bir önceki yıla göre %6,9 artarak 598,9 milyon ton (Mt) CO₂ eşdeğeri (eşd.) olarak hesaplandı. Kişi başı toplam sera gazı emisyonu 1990 yılında 4,1 ton CO₂ eşd., 2022 yılında 6,6 ton CO₂ eşd. ve 2023 yılında 7,0 ton CO₂ eşd. olarak hesaplandı. Türkiye'nin iklim karnesinin negatif değerlerle dolu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nehirlerden ormanlara, denizlerden hava kirliliğine, tarım ilaçlarından madenlere olumlu olarak ifade edebilecek bir veriyi sunmak oldukça zordur.

İklim krizine bağlı olarak doğa olaylarının öngörülebilir olması da artık gittikçe zorlaşmakta. Seller, yangınlar, kuraklık, zirai don, dolu yağışı gibi özellikle tarım ve hayvancılığı olumsuz etkileyen doğa olayları da sıklıkla yaşanmakta. Nisan 2025 tarihinde Türkiye'nin yaşadığı zirai don afeti de iklim krizinin en yakıcı son örneği olmuştur. Resmî açıklamalara göre 36 ilde etkili olan zirai don, tarımsal üretime büyük zarar vermiş, üreticilerin büyük ekonomik kayıplar yaşamasına sebep olmuştur. Ülkemiz geçmişte de zirai don olayları yaşıyordu. Ancak bunlar daha lokal ve sınırlı bir alanı etkiliyordu. Son olarak 10-13 Nisan 2025 tarihlerinde yaşanan zirai don ise ülkemiz tarım alanlarının büyük çoğunluğunda yaşanmış ve bu dondan çok çeşitli tarım ürünleri etkilenmiştir.

Kayıt altına alınan resmi rakamlara göre 9 milyon 200 bin, resmi olmayan verilere göre ise 12 milyonu aşan kayısı ağacıyla dünyada kayısı üretiminde birinci sırada yer alan Malatya, zirai dondan kaynaklı büyük zarara uğramıştır. Kayısı, iç tüketimde önemli ve yaygın tüketilen bir meyve olmasıyla birlikte, bir ihracat ürünü olmasıyla da önemli bir üründür. Malatya üretilen kuru kayısıyla 1 Ağustos 2023 – 31 Temmuz 2024 tarihleri arasında 66.832 ton kuru ihracat ile 398,8 milyon dolar gelir elde ettiği düşünüldüğünde bugün ortaya çıkan tablo ekolojik bir krizle birlikte ekonomik bir krizi de tetikleyecek boyutta. Zirai donun etkilediği ürünler kayısıyla sınırlı değil. Armut, ayva, badem, ceviz, elma, erik, fındık, kiraz, limon, mandalina, nektarin, portakal, şeftali, üzüm ve fıstık gibi birçok meyve ürünüyle birlikte sebzeçilik alanında da büyük zararlar meydana gelmiştir. Zirai dona karşı, Tarım ve Orman Bakanlığının çözüm anlamında işaret ettiği TARSİM ise bir dizi sorunlu sonuçlara neden oluyor. Öncelikle birçok üreticinin ekonomik yetmezliklerden kaynaklı sigorta yaptırmadığı biliniyor. Bununla birlikte TARSİM'in zarar tespit çalışmalarında zararı mümkün olduğunca düşük gösterme eğiliminde olduğuna dair üreticiler tarafından sıklıkla itirazlar ifade ediliyor. Bitkisel anlamda yaşanan kayıplarla bağlantılı olarak böcek popülasyonunda da krizlerle karşı karşıya kalma riski düşük bir ihtimal değil. Özellikle arıcılık faaliyetlerinin bu yıl yaşanan dona ve bunun gelecek yıla muhtemel yansımalarına bağlı olarak büyük zarara uğrayacağı da göz önünde bulundurulması gereken oldukça önemli bir konu. Bazı arıcılar, çiçek alanında yaşanan ve yaşanacak kayıplara bağlı olarak, arı popülasyonunda yüzde 50'ye varan kayıplar olabileceğine yönelik uyarılarda bulunmakta.

Yaşanan zirai don felaketinin; üreticilere ve tüketicilere maliyetin asgari düzeye düşürülmesi, üretim faaliyetlerinin kesintiye uğramaması ve üreticilerin desteklenmesi, zirai dona bağlı olarak, zaten yüksek olan, gıda enflasyonunun kontrol altında tutulması için 10 – 13 Nisan 2025 tarihleri arasında yaşanan zirai don nedeniyle üreticilerin sigortalı şartı aranmaksızın ekonomik zararlarının doğrudan Hazine'den karşılanması bir zorunluluk taşımaktadır. Tüm bu nedenlerle, kanun teklifimizle üreticilerin zararlarının en etkili şekilde karşılanması hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile 10-13 Nisan 2025 tarihlerinde zirai don sonucu zarar uğrayan üreticilerin maliyetlerinin sigortalı şartı aranmaksızın doğrudan Hazine ve Maliye Bakanlığını bütçesinden karşılanması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**TABİİ AFETLERDEN ZARAR GÖREN ÇİFTÇİLERE YAPILACAK
YARDIMLAR HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 20/6/1977 tarihli ve 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- 10/04/2025-13/04/2025 tarihleri arasında yurt genelinde yaşanan zirai don sebebiyle zarar gören ve zararı hasar tespit komisyonları tarafından belirlenen üretici ve çiftçilerin zararları Hazine tarafından karşılanır. Zararların karşılanmasında tarım sigortası yaptırmış olma şartı aranmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığının müşterek olarak hazırlayacağı yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.